

การพัฒนาารูปแบบศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ เพื่อการท่องเที่ยว

THE POTENTIAL MODEL DEVELOPMENT FOR EXECUTIVES OF CREATIVE INDUSTRY VILLAGE FOR TOURISM

¹โสภิษฐ์ วงษ์กมลเศรษฐ์, ²ชุลีวรรณ โชติวงษ์ และ ³ปรีดา อตฺวินิจตระการ

¹Sopit Vongkamolseth, ²Chuleewan Chotiwong and ³Preeda Attavinijtrakarn

¹ภาควิชาการพัฒนารัฐกิจอุตสาหกรรมและทรัพยากรมนุษย์ คณะพัฒนาธุรกิจและอุตสาหกรรม

¹มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

¹Department of Industrial Business and Human Resource Development, Faculty of Business and

¹Industrial Development, King Mongkut's University of Technology North Bangkok, Thailand

¹Corresponding Author's Email: sopitvong@hotmail.com

Received: 2022-05-10

Revised: 2022-08-03

Accepted: 2022-08-30

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยว 2) พัฒนารูปแบบศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยว และ 3) จัดทำคู่มือแนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยว การวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณโดยประยุกต์ใช้เทคนิคเดลฟาย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมสนทนากลุ่มย่อย (Focus-group Discussion) โดยเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ ความรู้ และความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวชุมชน จำนวน 23 คน ประกอบด้วย กลุ่มบุคลากรจากหน่วยงานด้านการท่องเที่ยว กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มผู้ประกอบการที่พักโฮมสเตย์ และกลุ่มผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ส่วนที่ 2 วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเดิม และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และค่าฐานนิยม

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยว มีองค์ประกอบทั้งสิ้น 6 องค์ประกอบ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1: การบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มี 2 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารจัดการองค์กร และ 2) การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล ด้านที่ 2: ความรู้และคุณลักษณะผู้บริหาร มี 2 องค์ประกอบ คือ 1) ความรอบรู้สภาพแวดล้อมในชุมชน และ 2) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และ ด้านที่ 3: การบูรณาการเครือข่าย มี 2 องค์ประกอบ คือ 1) การประสานงาน

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2565)

และบริหารเครือข่าย และ 2) การสร้างการมีส่วนร่วม ซึ่งผลการลงมติเห็นชอบต่อรูปแบบศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวจากผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมสนทนากลุ่มย่อยเป็นเอกฉันท์ และได้นำรูปแบบศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวมาจัดทำคู่มือแนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยว โดยได้รับผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด สามารถนำไปใช้เพื่อการพัฒนาผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ได้

คำสำคัญ: ศักยภาพ; ผู้บริหาร; หมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์; การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

Abstract

The goals of this study were to: 1) investigate potential components for Creative Industry Village tourism executives, 2) develop a conceptual model for Creative Industry Village tourism executives, and 3) create an instruction manual for developing a potential model for Creative Industry Village tourism executives. This study was conducted utilizing Delphi Technique and mixed-methods research methodology, combining two different portions as follows; Part I concentrated on qualitative research technique, which included in-depth interviews and focus groups. Twenty-three tourism experts, including community tourism specialists, academics, homestay entrepreneurs, and successful Creative Industry Village executives, participated in an in-depth interview. Furthermore, content analysis was used to examine the qualitative data. The quantitative research methodology was covered in the second part. The information was gathered from those key informants using a five-point scale questionnaire. The data was also evaluated using the following statistics: percentile, median, interquartile, and mode.

According to the findings, there were a total of six possible components, which were classified into three groups: Part I: Creative community tourism management, which consists of 1) organizational management and 2) human resource management, Part II: Executive omniscience and attribute, which consists of 1) community context knowledge and 2) creative leadership, and Part III: Community networking integration, which consists of 1) coordination and networking management and 2) community participation. These six components were designed as a possible model for Creative Industry Village tourism

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2565)

executives, and they were unanimously voted as appropriate in a focus-group discussion. As a result, an instruction manual was prepared to construct a prospective model for Creative Industry Village tourist executives, which was highly suitable for practical application by five experts.

Keywords: Potentiality; Executive; Creative Industry Village; Creative Tourism.

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย มีการเติบโตที่รวดเร็วและแข็งแกร่งมาอย่างยาวนาน เป็นอุตสาหกรรมแห่งความหวังที่สร้างรายได้หลักและคุณประโยชน์ให้กับประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง และมีบทบาทที่เปรียบเสมือนเครื่องยนต์สำคัญที่คอยขับเคลื่อนและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ หากเปรียบเทียบรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติตั้งแต่ปี 2553 ถึง ปี 2562 พบว่า รายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเพิ่มจาก 592,794.09 ล้านบาท เป็น 1,911,807.95 ล้านบาท โดยตัวเลขรายได้ที่มาจากนักท่องเที่ยวชาวจีน ในปี 2553 เท่ากับ 34,367.10 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 531,576.65 ล้านบาท ซึ่งสูงขึ้นมากกว่า 1,400% (National Statistical Office, 2019) นอกจากนี้ประเทศไทยยังเป็นประเทศเป้าหมายที่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติให้ความสนใจ เนื่องจากเป็นประเทศที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวที่งดงามและโดดเด่น มีวัฒนธรรมประเพณีที่มีเอกลักษณ์ดึงดูดใจ การเดินทางที่ปลอดภัยและสะดวกสบาย แม้ว่าธุรกิจการท่องเที่ยวจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่กระตุ้นเศรษฐกิจและสร้างรายได้ที่มีมูลค่ามหาศาลให้แก่ชุมชนและประเทศ แต่รายได้ส่วนใหญ่จากภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกลับกระจุกตัวอยู่ตามจังหวัดหลัก ๆ เท่านั้น เช่น กรุงเทพมหานคร ภูเก็ต ชลบุรี เชียงใหม่ สุราษฎร์ธานี และกระบี่ เมืองรองหรือจังหวัดอื่นกลับได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว น้อยมาก (Luengnaruemitchai, 2018) ดังนั้น เพื่อพลิกโอกาสให้กับชุมชนด้วยแผนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากโดยการบูรณาการการพัฒนาผลิตภัณฑ์ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวชุมชน กระทรวงอุตสาหกรรม โดยกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมจึงได้จัดทำแผนการพัฒนาหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Industry Village : CIV) โดยนำหลักการ “ศาสตร์พระราชา” มาเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ปัจจุบัน มีหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เข้าร่วมพัฒนาแล้วรวมมากกว่า 248 หมู่บ้านจากทั่วประเทศ แต่อย่างไรก็ตามมีหมู่บ้านอีกหลายแห่งแม้ได้เข้าร่วมพัฒนาแล้วแต่ยังขาดความพร้อมของชุมชน แต่ที่สำคัญคือหลายพื้นที่ขาดผู้บริหารหมู่บ้านที่มีศักยภาพในการผลักดันและพัฒนาเพื่อยกระดับชุมชนของตนให้มีความเข้มแข็งในระยะยาวได้ หมู่บ้านที่สามารถเติบโตและพัฒนาไปสู่เป้าหมายได้นั้น จำเป็นต้องมีผู้บริหารหมู่บ้านที่มีศักยภาพ ผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญในชุมชนที่จะต้องมีความรู้ ความสามารถในการควบคุมกำกับกิจกรรมต่าง

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2565)

ๆ ในชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยผู้บริหารต้องมีศักยภาพที่จะทำให้ประชาชนในชุมชนยอมรับ ทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมายและสามารถแก้ปัญหาภายในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อความสำเร็จของชุมชนทำให้ชุมชนเข้มแข็งมีการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน (Tungprasert, 2016)

ดังนั้น จากข้อมูลและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น การศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยว จึงมีความสำคัญต่อความเข้มแข็งด้านคุณภาพชีวิตและสังคม รวมทั้งเพื่อการเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของผู้บริหารในการพัฒนาชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เมื่อผู้บริหารหมู่บ้านได้รับการเสริมสร้างศักยภาพอย่างเหมาะสมจะเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนและยกระดับขีดความสามารถของหมู่บ้านในด้านต่าง ๆ มากขึ้น สอดคล้องกับแผนการพัฒนาของโครงการหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ ก่อเกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อชุมชน และต่อประเทศชาติในที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยว
2. เพื่อพัฒนารูปแบบศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยว
3. เพื่อจัดทำคู่มือแนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยว

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดทำแบบสอบถาม และการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus-group Discussion)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถามโดยใช้เทคนิคเดลฟาย ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ประกอบด้วย กลุ่มนักวิชาการและกลุ่มบุคลากรจากหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กลุ่มผู้ประกอบการที่พักโฮมสเตย์ และกลุ่มผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ จำนวน 23 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ทางด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การพัฒนาชุมชน และ/หรือหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ไม่น้อยกว่า 3 ปี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สำหรับการเก็บข้อมูล รอบที่ 1

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2565)

ชุดที่ 2 แบบสอบถามปลายปิด แบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 2

ชุดที่ 3 แบบสอบถามปลายปิดแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 3

ชุดที่ 4 แบบบันทึกการประชุมสนทนากลุ่มย่อย (Focus-group Discussion) เพื่อการขอรับฉันทมติจากผู้ทรงคุณวุฒิต่อ (ร่าง) รูปแบบและ (ร่าง) คู่มือการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยว

ชุดที่ 5 แบบประเมินคู่มือแนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วย 10 ข้อรายการ เป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ

3. วิธีดำเนินการและเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด และทฤษฎีในการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยว เพื่อจัดทำกรอบแนวคิดในการวิจัย และเพื่อจัดทำแบบสอบถามปลายเปิดแบบกึ่งโครงสร้างที่ใช้สำหรับการเก็บข้อมูลในรอบที่ 1 ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้เกี่ยวข้องทางด้านชุมชนท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์จำนวน 23 คน โดยแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีสัมภาษณ์ผ่านระบบวิดีโอคอมมิวนิเคชันส์ หรือซูม (Zoom) โดยให้ผู้ตอบมีอิสระในการให้ข้อมูลอย่างเต็มที่ พร้อมกับบันทึกเสียงการสนทนาระหว่างการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ถูกต้อง และชัดเจน

การรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 2 เป็นการนำข้อมูลรายละเอียดที่ได้จากการสัมภาษณ์จากรอบที่ 1 มาจัดทำเป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ที่เป็นวิธีแบบ Likert's Scale โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อมูลและแสดงระดับความคิดเห็นลงในแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีนำเสนอแบบสอบถามผ่านช่องทางออนไลน์ แบบ Google Form

การรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 3 เป็นการนำข้อมูลจากรอบที่ 2 มาคำนวณหาค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำเป็นแบบสอบถามปลายปิดรอบที่ 3 เพื่อส่งให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมตอบอีกครั้ง แบบสอบถามในรอบที่ 3 จะมีข้อรายการเหมือนแบบสอบถามในรอบที่ 2 ทุกประการ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านได้ทราบความคิดเห็นกลุ่มที่ได้ให้ข้อมูลไว้ในรอบที่ 2 และมีโอกาสทบทวนคำตอบของตนเองจากการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2 เมื่อได้ทบทวนคำตอบของตนเองแล้ว ผู้เชี่ยวชาญอาจยืนยันคำตอบเดิม หรือเปลี่ยนแปลงคำตอบได้ ซึ่งผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามรอบที่ 3 ด้วยวิธีการ 3 ช่องทาง คือ 1) ผ่านช่องทางไปรษณีย์ 2) ผ่านช่องทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และ 3) พบผู้เชี่ยวชาญโดยตรง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลทั้ง 23 คนจากรอบที่ 3 มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และค่าฐานนิยม ทำการสรุปให้ได้องค์ประกอบของศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่การสร้างรูปแบบและจัดทำคู่มือแนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยว

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบของศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยว จากการศึกษาพบว่า ศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยว มีทั้งสิ้น 6 องค์ประกอบ คือ 1. ความรอบรู้สภาพแวดล้อมในชุมชน 2. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 3. การบริหารจัดการองค์กร 4. การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล 5. การประสานงานและบริหารเครือข่าย และ 6. การสร้างการมีส่วนร่วม

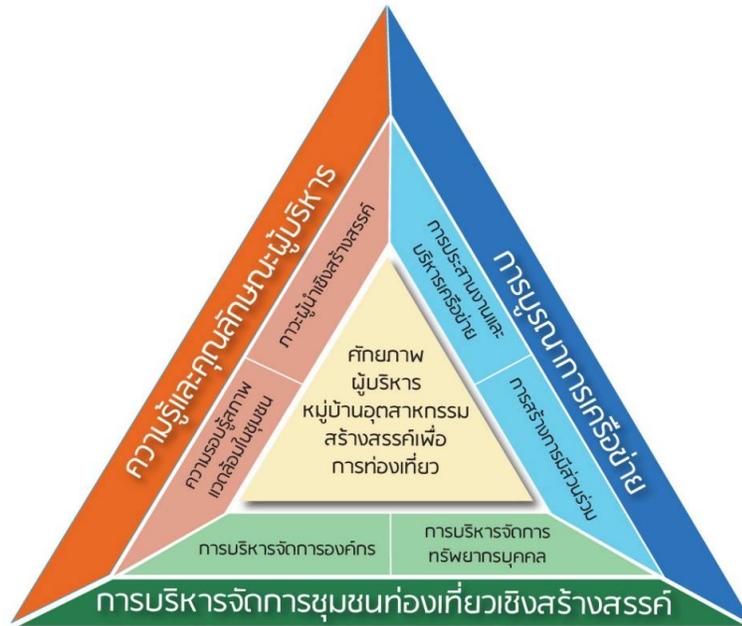
วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อพัฒนารูปแบบศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยว พบว่าองค์ประกอบของศักยภาพผู้บริหารทั้ง 6 องค์ประกอบนำมาจัดทำเป็นรูปแบบศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1: การบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มี 2 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารจัดการองค์กร และ 2) การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล ด้านที่ 2: ความรู้และคุณลักษณะผู้บริหาร มี 2 องค์ประกอบ คือ 1) ความรอบรู้สภาพแวดล้อมในชุมชน และ 2) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และ ด้านที่ 3: การบูรณาการเครือข่าย มี 2 องค์ประกอบ คือ 1) การประสานงานและบริหารเครือข่าย และ 2) การสร้างการมีส่วนร่วม

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อจัดทำคู่มือแนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยจัดทำคู่มือแนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวที่ได้รับผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ว่ามีความเหมาะสมมากที่สุดและสามารถนำไปใช้เพื่อการพัฒนาผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ได้ ซึ่งเนื้อหาของคู่มือประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1. บทนำ ส่วนที่ 2. การบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ส่วนที่ 3. ความรู้และคุณลักษณะผู้บริหาร และส่วนที่ 4. การบูรณาการเครือข่าย

องค์ความรู้ใหม่

องค์ประกอบศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยว มีทั้งสิ้น 6 องค์ประกอบ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1: การบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มี 2 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารจัดการองค์กร และ 2) การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล ด้านที่ 2: ความรู้และคุณลักษณะผู้บริหาร มี 2 องค์ประกอบ คือ 1) ความรอบรู้สภาพแวดล้อมในชุมชน และ 2) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และ ด้านที่ 3: การบูรณาการเครือข่าย มี 2 องค์ประกอบ คือ 1) การประสานงานและบริหาร

เครือข่าย และ 2) การสร้างการมีส่วนร่วม โดยมีรูปแบบศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยว ตามภาพที่ 1

รูปภาพที่ 1 รูปแบบศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยว

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยว สามารถอภิปรายองค์ประกอบของศักยภาพซึ่งเป็นสมรรถนะที่ค้นพบจากการวิจัย ทั้ง 6 สมรรถนะ ดังนี้

1. การบริหารจัดการองค์กร

การพัฒนาหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่ดี เป็นงานที่ดำเนินงานผ่านกระบวนการของการวางแผน สั่งการ ควบคุมและการจัดการด้วยการทำงานร่วมกันของคนภายในชุมชน มีสมาชิกในชุมชนเป็นทรัพยากรหลักที่สำคัญ ผู้บริหารหมู่บ้านจึงต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ร่วมกับ ความรู้ ความสามารถ เทคนิค และวิธีการต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ชุมชนได้กำหนดไว้ จากการศึกษาพบว่าทักษะการบริหารเป็นทักษะสำคัญของผู้บริหารหมู่บ้านซึ่ง (Katz, 1974) มีความเห็นตรงกันว่า ทักษะทางการบริหารมีความสำคัญต่อผู้บริหาร เนื่องจากเป็นความสามารถในการนำเอาความรู้ เทคนิค วิธีการ และความชำนาญมาใช้ในการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ ในกระบวนการบริหารจัดการชุมชนพบว่า มีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีกระบวนการบริหารแบบ

POSDCoRB ของ (Gulick and Urwick, 1969) ที่ประกอบด้วยกระบวนการบริหาร 7 ขั้นตอน และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานของผู้บริหารหมู่บ้านได้ เช่นเดียวกับการศึกษาของ (Tipmanee, 2019) พบว่า POSDCoRB เป็นหลักการที่ดี มีความเป็นสากลและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง หากนำไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมจะทำให้องค์กรธุรกิจประสบผลสำเร็จได้อย่างมากมาย ซึ่งขั้นตอนการบริหารที่สำคัญอันดับแรกคือการวางแผน สอดคล้องกับ (Bodeerat, 2015) ได้กล่าวถึงการบริหารสำหรับนักบริหารยุคใหม่ไว้ว่าการวางแผนเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับนักบริหารทุกระดับ โดยเฉพาะนักบริหารยุคใหม่ที่มีจุดมุ่งหมายในการสร้างความสำเร็จต่อองค์กร (Praditkul, 2020) สนับสนุนว่า องค์กรสมัยใหม่ต้องปรับสู่การจัดการแบบพลวัตสามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม มีความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการมากขึ้น ไม่ยึดติดกับแนวทางปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น นอกจากนี้ พบว่าการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องให้ความสำคัญเรื่องระบบการกระจายรายได้ โดย (Chompoonoi, 2016) สนับสนุนความเห็นว่าการรูปแบบการบริหารจัดการผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวถือเป็นกระบวนการที่สำคัญ ถึงแม้ว่ารายได้จากการท่องเที่ยวอาจจะไม่ใช่เป้าหมายหลักของการท่องเที่ยวโดยชุมชน แต่การจัดสรรผลประโยชน์ได้อย่างถูกต้องทั่วถึง เป็นธรรม มีส่วนอย่างมากที่ช่วยให้การดำเนินงานมีความราบรื่นและบรรลุผลสำเร็จ

2. การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล

หมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เป็นชุมชนที่มีการอาศัยรวมกลุ่มกันของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายกันทั้งด้านอายุ อาชีพ วัย ทักษะคติ บุคลิกลักษณะ และมุมมองความคิด การบริหารทรัพยากรบุคคลในชุมชนจึงเป็นการใช้ศาสตร์และศิลป์ควบคู่กันไป สมาชิกในชุมชนมีฐานะเป็นทรัพยากรของชุมชนที่เรียกว่าต้นทุนมนุษย์ที่มีส่วนผลักดัน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาระงานต่าง ๆ ของการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล เป็นปัจจัยขับเคลื่อนชุมชนไปสู่การใช้ทรัพยากรอื่น ๆ ที่มีอยู่ การแสวงหาบุคคลที่เหมาะสมเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งเสริมสร้างคนเก่งด้วยการพัฒนาและดึงเอาจุดเด่นของแต่ละบุคคลออกมาใช้ในการทำงานให้ได้อย่างเต็มที่ (Jieratrakul, 2019) เสนอว่าการบริหารที่มีประสิทธิผลต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพ โดยมีกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้นสมรรถนะด้านการบริหารคนจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารหมู่บ้าน ซึ่งต้องมีบทบาทในการนำหรือการสั่งการที่มีคุณภาพ เป็นการใช้ความสามารถเพื่อจูงใจสมาชิกให้ปฏิบัติงานและนำไปสู่เป้าหมายได้สำเร็จ สอดคล้องกับ (Thinphrabort, 2015) พบว่าบทบาทของผู้บริหารในการสร้างทีมงานเพื่อพัฒนาองค์กรที่มีความสำคัญในระดับมากที่สุดคือการยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง และให้พนักงานมีอิสระในการเสนอความคิดเห็นเป็นระดับรอง และ (Pulanram, 2020) ได้สรุปความเห็นว่าคุณภาพของชุมชนที่สามารถพัฒนาต่อยอดได้ ผลสัมฤทธิ์เกิดจากการนำประชาชนที่มีความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกันเข้ามาประชุมหรือทำงานร่วมกัน เพื่อก่อให้เกิดความรู้ใหม่ ดังนั้นชุมชนจำเป็นต้องพัฒนาสมาชิกในชุมชนให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพทั้งด้านสติปัญญา ความสามารถ ความคิด และความเสียสละต่อส่วนรวม

3. ความรอบรู้สภาพแวดล้อมในชุมชน

ความรอบรู้สภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ ในชุมชนคือปัจจัยสำคัญหนึ่งที่ส่งผลต่อความสามารถในการบริหารและพัฒนาชุมชนให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารหมู่บ้านต้องมีความรู้และเข้าใจบริบทของชุมชนเป็นอย่างดี ต้องคิดวิเคราะห์เพื่อหาตัวตนของชุมชน ทั้งในเรื่องของอัตลักษณ์ วิถีชีวิต ภูมิปัญญา การกินอยู่ การดำรงชีพ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ศิลปะ ประเพณี ลักษณะพื้นที่ สภาพแวดล้อม แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ และบุคลิกลักษณะนิสัยใจคอของคนในชุมชน ผู้บริหารต้องศึกษา หาข้อมูลเกี่ยวกับบริบททั้งหมดของพื้นที่ในเชิงลึก วิเคราะห์หาจุดด้อย จุดแข็ง ความเป็นเอกลักษณ์ ความโดดเด่นที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น ซึ่งความรู้ที่เกิดจากการคิดวิเคราะห์นี้จะเป็นข้อมูลสำคัญที่นำไปประยุกต์ร่วมกับองค์ความรู้ต่าง ๆ ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์กับการท่องเที่ยวของชุมชน สอดคล้องกับ (Namwong, 2015) ซึ่งพบว่าชุมชนบ้านนาต้นจั่นประสบความสำเร็จในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซึ่งบริบทของชุมชนมีความพร้อมด้านทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และภูมิปัญญา ทำให้ผู้นำชุมชนเกิดแนวคิดในการพัฒนาหมู่บ้านเพื่อการท่องเที่ยวเกิดเป็นโฮมสเตย์บ้านนาต้นจั่นที่มีชื่อเสียงในด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญา ซึ่งในการนำทุนด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้น ผู้บริหารหมู่บ้านต้องพิจารณาการพัฒนาให้อยู่ภายใต้บริบทของชุมชนเป็นสำคัญ โดยการวิจัยของ (Kesanuch, 2019) ยืนยันว่า การพัฒนาที่ไม่สอดคล้องกับบริบทหรือบริบทไม่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนา ทำให้เกิดความไม่สมดุลและนำไปสู่การพัฒนาที่ไม่ต่อเนื่องและไม่ยั่งยืนในที่สุด ซึ่งการพัฒนาที่ยั่งยืนไม่ได้ปฏิเสธการรับเทคโนโลยีแต่เทคโนโลยีต้องไม่ทำลายธรรมชาติ โดยประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน

4. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญมากสำหรับชุมชนที่ต้องทำหน้าที่และดำเนินงานภายใต้สิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันที่สูง ดังนั้น ภาวะผู้นำของผู้บริหารหมู่บ้านจึงเป็นอีกหนึ่งศักยภาพที่สำคัญ ซึ่ง (Chantuk, 2016) พบว่า ผู้นำชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพในการบริหารชุมชนเข้มแข็งนั้นมีความสำคัญระดับมาก ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารหมู่บ้านไม่ใช่เป็นเพียงผู้ที่มีภาวะผู้นำ แต่ควรเป็นผู้นำที่มีความสร้างสรรค์ กล่าวคือต้องเป็นทั้งผู้บริหารและผู้นำในเวลาเดียวกัน เป็นผู้บริหารที่มุ่งเน้นในการบรรลุเป้าหมายผ่านกระบวนการบริหารของการวางแผน การจัดองค์การ การจัดหาผู้ปฏิบัติงาน การสั่งการ การประสานงาน การรายงาน และการบริหารงบประมาณ ขณะเดียวกันต้องเป็นผู้นำในการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ การสร้างความร่วมมือด้วยแรงจูงใจ และสื่อสารเพื่อให้การดำเนินงานทั้งหมดเป็นไปตามแผน จึงต้องเป็นผู้นำยุคใหม่ที่สามารถบริหารและนำพาชุมชนไปสู่ทิศทางเป้าหมายได้ ดังนั้นการเป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง สอดคล้องกับ (Podapol, 2021) ได้ศึกษาด้านภาวะผู้นำและเสนอว่าในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน โดยเฉพาะยุคการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีอย่างฉับพลันที่เรียกว่า ยุค Disruptive ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จึงมีความสำคัญ

และมีผลต่อการปฏิบัติงานขององค์การ ซึ่งองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ควรประกอบด้วย จินตนาการ วิสัยทัศน์ ความยืดหยุ่น การกระจายอำนาจ และการสร้างผู้นำ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญด้านผู้นำยุคใหม่ (Heifetz, Grashow and Linsky, 2009) ต่างมีความเห็นสอดคล้องและมองว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นทักษะที่จำเป็นและสำคัญสำหรับผู้นำ เพราะการเปลี่ยนแปลงนำมาซึ่งโอกาสและความท้าทาย ผู้นำจึงต้องมีความคิดสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง ต้องใช้จินตนาการสร้างสรรค์ในการบริหารจัดการกับความท้าทายและคว้าโอกาสให้ได้ สอดคล้องกับ (Treffinger, 2005) กล่าวว่าในกระบวนการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในศตวรรษที่ 21 นั้น การคิดสร้างสรรค์ และการคิดวิจารณ์ญาณจะมีความจำเป็นและสำคัญอย่างมาก นอกจากนี้ตามทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ (Ash and Persall, 2005) และแนวคิดด้านสมรรถนะของ (Zwell, 2000) ผู้นำจำเป็นต้องอาศัยการทำงานแบบทีม แสดงออกด้วยการรับฟัง และใช้การร่วมมือกันแก้ไขปัญหา ดังนั้นการพัฒนาผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ให้มีแรงผลักดันเชิงสร้างสรรค์จึงมีความสำคัญ เพื่อให้สามารถทำหน้าที่บริหารดำเนินการ และพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญก้าวหน้าและดำรงอยู่ได้ในภาวะบริบทโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

5. การประสานงานและบริหารเครือข่าย

การประสานงานและบริหารเครือข่ายเป็นอีกหนึ่งสมรรถนะที่สำคัญสำหรับผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารหมู่บ้านต้องมีความสามารถในการแสวงหาและประสานเชื่อมโยงการทำงานภายในกลุ่มสมาชิกและภายนอกชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสและสร้างความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลและประสบการณ์กับชุมชน หน่วยงาน และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาอย่างบูรณาการ รวมถึงการสร้างและเลือกช่องทางเพื่อการติดต่อสื่อสารได้อย่างเหมาะสม ซึ่งผู้บริหารหมู่บ้านจำเป็นต้องมีความสามารถในด้านทักษะการสื่อสารเพื่อใช้ในการประสานงานทั้งภายในและภายนอกชุมชน เพื่อการถ่ายทอดและสร้างความเข้าใจอันดี ทำให้สมาชิกเกิดการทำงานที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน ลดการก้าวก้าวและการทำงานที่ทับซ้อนกันอันเป็นชนวนของความขัดแย้ง ซึ่ง (Sirirat ,2016) กล่าวสนับสนุนว่า ความผิดพลาดหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการติดต่อสื่อสารนั้น เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การดำเนินการภายในองค์การไม่เป็นไปตามแนวทางที่ต้องการ เกิดความเข้าใจผิดนำไปสู่ความขัดแย้ง และเกิดความล้มเหลวต่อการบริหารองค์การในที่สุด ซึ่งการประสานงาน การสร้างและบริหารเครือข่ายมีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงอยู่และการพัฒนาของหมู่บ้าน ผู้บริหารต้องสร้าง เชื่อมโยง เพื่อขยายกลุ่มเครือข่ายให้มีอาณาบริเวณที่กว้างขึ้น การมีเครือข่ายและการบริหารที่ดีจะเป็นช่องทางเพื่อการช่วยเหลือ เกื้อกูล สนับสนุน และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ซึ่งกันและกัน และเมื่อใดที่ชุมชนได้รับความเดือดร้อนหรือตกอยู่ในภาวะวิกฤติ กลุ่มเครือข่ายจะช่วยเหลือและบรรเทาวิกฤติให้เบาบางลงได้ ดังนั้น ความสำเร็จของชุมชนท่องเที่ยวหลายแห่งเป็นตัวอย่งที่แสดงให้เห็นว่าผู้นำที่มีความสามารถในการประสานงานเพื่อสร้าง

เครือข่าย และบริหารกลุ่มเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความสำคัญอย่างมากและนำชุมชนสู่ความสำเร็จได้

6. การสร้างการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนทุกคนในชุมชนถือเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความสำเร็จให้กับ การดำเนินงานของการท่องเที่ยวชุมชนและส่งผลต่อการพัฒนาสู่ความยั่งยืน ผู้บริหารหมู่บ้านไม่สามารถดำเนิน กิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชนเพียงคนเดียวได้ จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากสมาชิกและผู้ มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องทั้งหมด แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนจากการวิเคราะห์ ข้อมูลของผู้วิจัยพบว่า สมาชิกจะเกิดการยอมรับในตัวผู้บริหารและยินดีเข้าร่วมดำเนินงานตามกิจกรรม เป้าหมายเมื่อสมาชิกได้เห็นผู้บริหารลงมือปฏิบัติจริง มีการชี้แจงรายละเอียดจนเกิดความเข้าใจ เปิดโอกาสใน การนำเสนอและรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชน มีการพบปะพูดคุยและการประชุมร่วมกันอย่าง สม่ำเสมอ และมีการบริหารจัดการผลประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวให้สมาชิกได้อย่างโปร่งใส และลงตัว (Manmungsil, 2017) กล่าวว่า ผู้นำที่มีประสบการณ์จะเลือกใช้วิธีการนำแบบเน้นการมีส่วนร่วม เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกรักสามัคคีที่เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญขององค์การ และ (Chotiwong, 2017) ให้ ความเห็นสนับสนุนว่า การส่งเสริมพัฒนาบุคลากรภายในชุมชนโดยให้ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ทศนคติ (Attitude) ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและอนุรักษ์ทุนทางวัฒนธรรม ไว้ให้คงอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมกึ่งเมืองอุตสาหกรรมได้เป็นอย่างดี (Jinachampa, 2017) สนับสนุนว่ากระบวนการพัฒนาต้นแบบชุมชนบริหารจัดการตนเองเกิดจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอย่าง สม่ำเสมอ มีความเชื่อมโยงเครือข่าย และมีระบบการสร้างและพัฒนาคนจากรุ่นสู่รุ่น

สรุป

ความล้มเหลวในการพัฒนาหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวในหลายพื้นที่เกิดจาก ผู้บริหารหมู่บ้านขาดความพร้อมด้านศักยภาพในการขับเคลื่อนและยกระดับชุมชนของตนให้มีความเข้มแข็งใน ระยะยาว การศึกษาเพื่อการพัฒนา รูปแบบศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยว จึงมีความสำคัญเพื่อการศึกษาเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของผู้บริหารในการพัฒนาชุมชนให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสานระหว่างการศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณโดย ใช้เทคนิคเดลฟาย ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดทำแบบสอบถาม และการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus-group Discussion) ผลการวิจัยพบว่าศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการ ท่องเที่ยว มีองค์ประกอบทั้งสิ้น 6 องค์ประกอบ ซึ่งจัดทำเป็นรูปแบบศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านโดยแบ่ง ออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1: การบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มี 2 องค์ประกอบ คือ 1) การ บริหารจัดการองค์กร และ 2) การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล ด้านที่ 2: ความรู้และคุณลักษณะผู้บริหาร มี

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2565)

2 องค์ประกอบ คือ 1) ความรอบรู้สภาพแวดล้อมในชุมชน และ 2) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และ ด้านที่ 3: การบูรณาการเครือข่าย มี 2 องค์ประกอบ คือ 1) การประสานงานและบริหารเครือข่าย และ 2) การสร้างการมีส่วนร่วม และนำไปสู่การจัดทำคู่มือแนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวซึ่งได้รับการประเมินว่ามีความเหมาะสมในการนำไปใช้ระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ศักยภาพของผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวควรได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบ รวมถึงหน่วยงานอื่นที่มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สมาคมมัคคุเทศก์อาชีพ สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) และสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด เป็นต้น วางแผนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนร่วมกันแบบบูรณาการ โดยนำรูปแบบและคู่มือไปประยุกต์ใช้ ด้วยการกำหนดแผนและวิธีในการส่งเสริมการเรียนรู้ การฝึกฝนให้เกิดทักษะประสบการณ์ และการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหาร เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรมและมีความต่อเนื่อง รวมถึงการพัฒนารูปแบบศักยภาพผู้บริหารหรือผู้นำชุมชนในบริบทอื่นเพื่อการพัฒนาต่อยอดและลดความซ้ำซ้อน ซึ่งการสร้างผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวควรเริ่มพิจารณาตั้งแต่เยาวชนคนรุ่นใหม่ที่มีความสนใจ โดยเปิดโอกาสให้ได้ลองเข้าร่วมปฏิบัติงานและรับมอบหมายหน้าที่ตามความเหมาะสม นอกจากนี้ ควรประสานความร่วมมือเพื่อการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อสร้างโอกาสของการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สาธารณะ ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวควรนำมาพิจารณาและทำการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้มั่นใจว่าองค์ประกอบดังกล่าวยังสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้ดี โดยนำข้อมูลและองค์ความรู้ที่ได้รับจากการประยุกต์ใช้คู่มือในการทำงานจริงเข้าสู่ระบบการจัดเก็บความรู้ (Knowledge Management: KM) สู่อะบบฐานข้อมูล ระบบสารสนเทศเพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและสะดวก เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ และควรนำคู่มือไปสร้างเส้นทางการเรียนรู้และพัฒนารายบุคคล (Learning Journey) โดยกำหนดเส้นทางเพื่อการพัฒนาด้วยตนเอง นอกจากนี้ ผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวควรเรียนรู้การใช้งานช่องทางสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตและแอปพลิเคชันต่าง ๆ บนโทรศัพท์มือถือ รวมทั้ง

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2565)

ถ่ายทอดการเรียนรู้และทักษะให้กับสมาชิกในชุมชนโดยเฉพาะผู้สูงอายุเพื่อช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องศักยภาพที่มีผลต่อความสำเร็จของหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวทั้งตัวผู้นำ ประชาชน ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว รวมถึงหน่วยงานและองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เนื่องจากศักยภาพของผู้บริหารหมู่บ้านมีความจำเป็นและสำคัญต่อความสำเร็จของหมู่บ้าน แต่หมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์จะสามารถเพิ่มขีดการพัฒนาและยกระดับชุมชนจนมีความยั่งยืนได้นั้น จำเป็นต้องมีศักยภาพด้านอื่นที่มีความเกี่ยวข้องร่วมด้วย ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพเพื่อความสำเร็จของหมู่บ้านที่สอดคล้องกับการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวแบบบูรณาการ

2.2 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นรายละเอียดเชิงลึกด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ได้แก่ การสร้างและบริหารเครือข่าย รูปแบบกระบวนการบริหารจัดการชุมชน แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วม การสร้างผู้นำที่สอง เป็นต้น โดยศึกษาในแต่ละพื้นที่เพื่อให้ทราบว่าแต่ละชุมชนมีรูปแบบอย่างไร เพื่อนำไปสู่การสร้างรูปแบบที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของชุมชน

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบศักยภาพผู้บริหารหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวในเชิงเปรียบเทียบของบริบทชุมชนในแต่ละภูมิภาค เพื่อให้เกิดการรับรู้และความเข้าใจในความคล้ายและความต่างของรูปแบบแต่ละภาค เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่เหมาะสมและสอดคล้องต่อความต้องการ ช่วยเสริมสร้างชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งอย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

References

- Ash, R.C. & Persall M. (2005). The Principal as Chief learning Officer : *The New Work of Formative Leadership*. Birmingham: Stamford University Birmingham.
- Bodeerat, C. (2015). *Administrative Techniques*. (1st ed). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Chompoonoi, S. (2016). *The Study of an Additional Value for a Community Based Tourism, The Case Study of Ban Chiang, Udon Thani*. Retrieved February 27, 2022, from http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2560-2561.
- Chotiwong, C. (2017). The Model of Human Resource Development Toward The Development of Cultural Capita: A Case Study of Wat Keereepawanaram Community, Ban-Chang, Rayong. *The Journal of Faculty of Applied Arts*, 11(2), 25-35.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2565)

- Gulick, L. and Urwick, L. (1969). *Papers on the science of administration*. New York: Augustus M. Kelley.
- Heifetz, R., Grashow, A. & Linsky, M. (2009). *Leadership in a (Permanent)_Crisis*. Retrieved February 20, 2020, from [http://cpor.org/otc/Heifetz\(2009\)LeadershipPermamentCrisis.pdf](http://cpor.org/otc/Heifetz(2009)LeadershipPermamentCrisis.pdf).
- Jieratrakul, J. (2019). Effectiveness of Human Resource Development in The Secretariat of the Senate. *Rajapark Journal*, 13(30), 13-27.
- Jinachampa, Y. (2017). Development of Community Self-Management Model: The Case Of Chompoo Sub-District Sarapee District, Chiang Mai Province. *Journal of Graduate Research*, 8(1), 183-197.
- Katz, R.L. (1974). *Skill of an Effectiveness Administrator*. Retrieved February 20, 2022, from <https://www.coursehero.com/file/13165653/ARTICLE-1Skill-of-An-Effective-Administrator/>.
- Kesanuch, S. (2019). Leadership Role and Community Development Conceptual. *Journal of Liberal Art of Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi*, 1(3), 293-306.
- Chantuk, T. (2016). *Analysis of Structural Equation Model Community's Leaders to Develop A Strong Community Management in Salaya Nakhon Pathom*. Retrieved February 6, 2022, from http://www.mis.ms.su.ac.th/MISMS01/main_page.php?page=default_page&data_type=data01txt_search=&RadioGroup=58page_jd=21.
- Luengnaruemitchai, P. (2018). *Tourism and Thai Economy*. Retrieved June 2, 2021, from <https://www.the101.world/tourism-and-thai-economy/>.
- Manmungsil, V. (2017). Model of Administration Skill Development of High Administrator in Northern Region Industrial Estate. *Journal of Nakhonratchasima College*, 11(2), 217-229.
- Namwong, S. (2015). *The Development of Community Base Tourism Plan Bannatonchan, Si Satchanalai District, Sukhothai Province*. (Master's Thesis). Naresuan University. Phitsanulok.
- National Statistical Office. (2019). *17 Tourism and Sports Branch*. Retrieved April 4, 2021, from <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/17.aspx>.

- Praditkul, T. (2020). *Organization Theory and Modern Management*. Retrieved January 26, 2022, from <https://www.thaiprint.org/2020/12vol128/knowledge128-03/>
- Podapol, J. (2021). *Creative Leadership: A Leader in Disruptive Age*. Retrieved January 30, 2022, from <https://slc.mbu.ac.th/article/30270/>.
- Pulanram, P. (2020). Strategy of Potential Development for Community Leaders in Model Sufficiency Economy Village, *Journal of Modern Learning Development*, 5(1), 1-16.
- Sirirat, C. (2016). Problem of Communication among Staff at Central Library Srinakharinwirot University. *The Journal of Library and Information Science Srinakharinwirot University*, 9(1), 57-66.
- Thinphrabort, J. (2015). The Role of the Executive Officers in Team Building: Case Study of Local Administration in Phrom Khiri District, Nakhon Si Thammarat Province, *Narkbhutparitat Journal*, 7(1), 43-51.
- Tipmanee, S. (2019). *POSDCoRB and Good Governance for Startup in Thailand 4.0 era*. Retrieved September 5, 2021, from <https://so03.tci-thaijo.org/Index.php/human/article/view/172338>.
- Treffinger, D.J. (2005). *Creative Problem Solving : An Introduction*. Waco. TX: Prufrock Press.
- Tungprasert, S. (2016). *An Enrichment of Community Leader Potential at Nakhon Ratchasima Area for Sustainable Development by Participatory Process*. Retrieved April 4, 2021, from <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/Ratchaphruekjournals/article/view/90924>
- Zwell, M. (2000). *Creating a Culture of Competence*. New York: John Wiley and Sons Inc.

